

Kuuluuko Kehotunnekasvatus kaikille? Osa 2 - Maahanmuuttaja taustaisten perheiden kohtaaminen

Väestöliiton monikulttuurisuuden
asiantuntija Anita Novitsky

Maahanmuuttajien seksuaaliterveyden haasteet

- 1) Sairauksien ja riskien epidemiologia
 - > HIV, jotkut seksitaudit, perussairaudet, sukupuolielinten silpominen
- 2) Psykososiaaliset ja kulttuuriset tekijät.
- 3) Päivähoidossa nousevat esiin kommunikation haasteet ja erilaiset käytännöt.

Kommunikaation haasteet

- Ei ole sanoja / tapaa puhua seksuaalisuudesta ja seksuaaliterveydestä.
- Suomalaisen palvelu-/varhaiskasvatusjärjestelmän tuntemus heikkoa.
- Homoseksuaalisuuteen suhtaudutaan useissa maissa kielteisesti.
- Itsetyydytykseen ja lasten itsensä kosketteluun suhtaudutaan useissa maissa kielteisesti.
- Monilla voi olla väkivallan kokemuksia.
- Usein vahva häpeä ja tabu-tunne ja perinne.
- Ongelmista, avun tarpeesta tai tietämättömyydestä puhuminen voi olla häpeä.

Vaikka kulttuurit ovat erilaiset

- Kaikilla pitää olla oikeus seksuaalikasvatukseen / kehotunnekasvatukseen ja tietoon tasa-arvosta
- Puhutaanko siitä vanhempien kanssa? Tieto ei synny tyhjästä!
- Vastaanottajan tietämys vaihtelee, on erilaista kuin meidän totuttu tapa ja tuttu tieto.
- Houkuttelemmeko aktiivisesti vanhempia keskustelemaan?

Kohtaa ihmiset yksilöinä

- Älä muodosta päässäsi ennakkoletusta kulttuurin perusteella!
- Erilaisista kulttuurisista lähtökodista tai uskonnollisista näkemyksistä huolimatta maahanmuuttajien seksuaalisuus ei sinällään eroa kantaväestön seksuaalisuudesta.

> Jokainen maahanmuuttaja on ensisijaisesti yksilö, omine luonteenpiirteinen, kokemuksineen ja näkemyksineen myös seksuaalisuuden osalta.

Millaisena näen toisen ihmisen?

Muutosvastainen:

- Erilaisena
- Tuntemattomana
- Vaikeasti lähestyttävänä
- Vieraana

PELKO

Pelko saa suojautumaan →

Suoja on jonkin tuttu ja turvallinen →

Eristäytyminen "meihin ja muihin"

Millaisena näen toisen ihmisen?

Uudistumishaluinen:

- Mielenkiintoisena
- Tutustumisen arvoisena
- Haasteita herättävänä
- Mahdollisuutena:

ROHKEUS

Rohkeus luo tilaisuuksia →

Tilaisuudesta syntyy mahdollisuus →

Yhteisöllisyys "me kaikki"

Työvälineeksi K3-periaate

Kunnioita

> kun vanhempi kokee, että hänen vanhemmuuttaan ja kasvatustuutaan aidosti kunnioitetaan, samoin kuin hänen tietämystään ja uskomuksiaan, on toimivan keskusteluyhteyden luominen helpompaa

Kuuntele

> kun vanhempi kokee, että häntä aidosti kuunnellaan ja kuullaan, että hän saa kertoa tarinansa ja tietonsa pelkäämättä virheitä, kritiikkiä tai negatiivista asennetta, avautuu kuulijalle mahdollisuus syvempää ymmärrykseen

Kysy

> ole kiinnostunut ja utelias, älä oletta vaan ota selvää. Jos et ymmärrä tai et tiedä, kysy aikuiselta, älä lapselta.

Eri todellisuudet

Meidän todellisuus

Historia
Arvot, säännöt, viestit
Kollektiivinen
todellisuus
Hyvä vanhemmuus/
kasvatus
Kohtaaminen,
vuorovaikutus

Yhteinen todellisuus

Keskustelu on
molemmiin
suuntaista.
Päästään yhteiseen,
keskustelevaan
arkeen ja
toimintatapaan

Maahanmuuttajan todellisuus

Oman kulttuurin ja
uskonnon arvot, historia,
käytännöt, käsitys
hyvästä
vanhemmuudesta,
lasten asemasta ym.

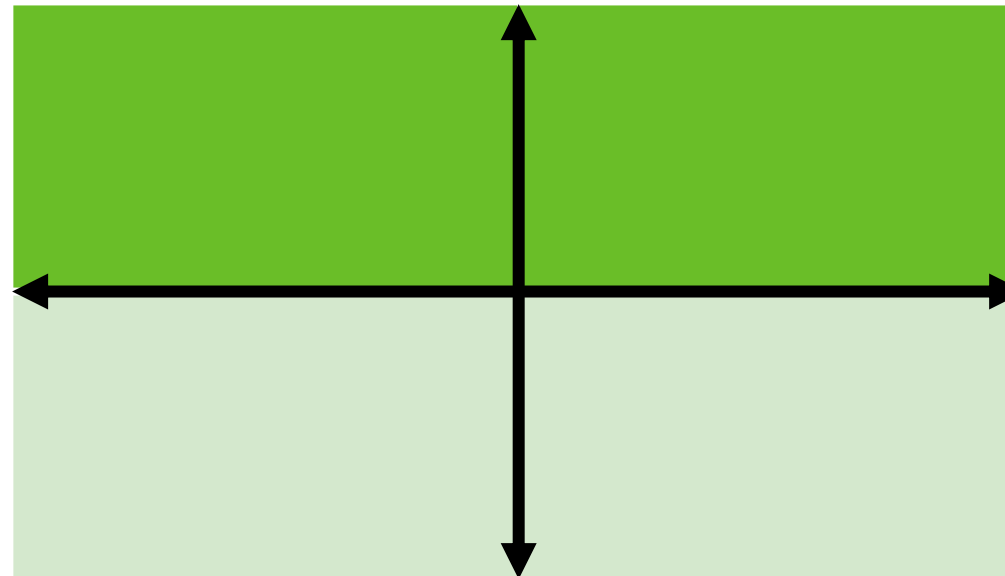
Ammattikasvattajan ja maahanmuuttajien välinen vuorovaikutus saattaa hankaloitua erilaisten "käsituskarttojen" vuoksi.

Korkeiden valtaetäisyyksien ympäristö

- Auktoriteetit vahvoja ja tunnettuja
- Auktoriteetteja ei kyseenalaisteta
- Auktoriteetti= johtaja, mies, korkea ikä tai asema
- Aikuinen on aina auktoriteetti suhteessa lapseen
- 40v isä on alisteinen lähtömaassa oleville vanhemmilleen

"Maskuliininen" toimintaympäristö

- Vahvin pärjää, heikot sortuu elontielle
- Koulu/työ kilpailullista
- Heikko oppija tippuu ulos koulutuksesta
- Miesten ja naisten työt erillään
- Tasa-arvo = naiset saavat tehdä naisten töitä ja miehet miesten töitä

"Feminiininen" toimintaympäristö

- Heikommista pidetään huolta
- Ketään ei jätetä
- Sosiaalisen tuen järjestelmiä rakennettu:
- Yhteiskunta pitää apua tarvitsevista lapsista ja perheistä huolta

Matalien valtaetäisyyksien ympäristö

- Kuullaan lasta, jopa ohi vanhempien
- Neuvotellaan ja suunnitellaan lasten/nuorten kanssa
- Lasten- ja nuorten neuvostot
- Johtajan ovi on auki, hänelle saa ehdottaa asioita

”Hyvä vanhemmuus” mitä se on?

- Erilaista eri puolilla maailmaa!
- Ristiriidat ja väärinkäsitykset tavallisia
- Joskus opittu malli hyvästä vanhemmuudesta eroaa suuresti
- Lähtökulttuurissaan maahan muuttaja oli hyvä vanhempi – täällä hän onkin suurissa vaikeuksissa samoilla taidoilla.
- Esim. tavat rankaista lasta.
- Esim. kielletyt teot, sopivuussäännöt, normit.
- Esim. ”Täällä pakotatte lastani katsomaan silmiin puhuttaessa aikuiselle ja kotimaassani sellainen ei ole hyväksyttävää. En voi viedä lapsiani enää kotimaahansa, kun he eivät osaa käyttäytyä!”

Mitä asioita voi avata toisesta kulttuurista tulevalle vanhemmalle:

Mitä on hyvä kasvatus ja vanhemmuus Suomessa

Mitä on tasa-arvo: sukupuoliroolit, lasten oikeudet, lasten osallisuus

Lapsen asema: neuvotteleva vanhemmuus, kurittaminen kielletty, leikkiminen lasten kanssa

Millaista on johtajuus Suomessa

Mitä tarkoitetaan lapsen seksuaalisuudella tai Kehotunnekasvatuksella

Mikä on suomalaisessa kulttuurissa yksityistä ja mikä julkista

Arvot ja normit

Samalla kysy ja kuuntele, kunnioita, tutustu, keskustele ja pohdi!

Miten avata vaikeita aiheita?

- Avaa käsitteitä, mitä ne meille tarkoittavat
- Rohkeudella ja ennakkoluulottomasti (me yhdessä)
- Kuunnellen ja arvostaen (miten heillä on tapana tehdä)
 - › Anna mahdollisuus keskusteluun, kokemus kuulluksi tulemisesta
- Selkokieli (älä aina vaihda englantiin, ellei ole toisen toive)
- Oman kulttuurin tuntemus!
 - › Ei tarvitse tuntea kaikkien muiden kulttuurien tapoja, vaan voi kysyä.

Mm. näitä voit suositella tutustuttaviksi: Hyvä kysymys

- Kannustavan kasvatuksen – verkkokurssi
- Mitä on kannustava kasvatus – luento
- Korvapuusteja ja kohtaamattomuutta – mikä on lapsen kannalta kasvatuksessa haitallista? – luento
- Vahvista lapsen itsetuntoa – verkkokurssi
- Prinssityttöjä ja prinsessapoikia – artikkeli
- Lapsi oppii – sarja: mm. monikielinen perhe ja positiivinen vuorovaikutus

Esimerkit

- **Vaunuja työntävä mies**
- **Isoäiti hoitaa perheen asiat**
- **Lapsen nähdessä aikuisen alastomana, hän kuolee**
- **Naru vatsan ympärillä**
- **Suomalaiset uskomukset, ei niin kauan sitten, moni elää vieläkin!**
- **Alaikäisen raiskaaja välttää tuomion?**
 - Toimittaja Ellie Flynn "Yhdysvaltain lapsivaimot". Monissa Yhdysvaltain osavaltioissa avioliitto alaikäisen kanssa on laillista. Liitto voi tarjota suojan raiskaussyytöstä vastaan. <https://areena.yle.fi/1-50174240>

Jos haluaa onnistua ihmisen luotsaamisessa johonkin määrättyyn tavoitteeseen, täytyy minun ensin löytää hänet sieltä missä hän on ja aloittaa juuri sieltä.

Joka ei sitä osaa, pettää itseään luullessaan osaavansa auttaa toisia.

Voidakseni auttaa jotakuta, täytyy minun toki ymmärtää mitä hän ymmärtää. Jos en sitä tee, ei auta vaikka osaan ja ymmärrän enemmän. Jos silti haluan näyttää kuinka paljon osaan, se johtuu siitä, että olen ylpeä ja oikeastaan haluan ihailua toiselta – sen sijaan, että haluaisin auttaa häntä.

Kaikki aito avuliaisuus alkaa nöyryydellä sen edessä, jota haluan auttaa ja samalla minun täytyy ymmärtää, että auttaminen ei ole halua hallita, vaan halua palvella. Jos en tätä ymmärrä, en myöskään osaa auttaa.

”Omassa kopissaan koira tuntee itsensä tosi leijonaksi”

Intialainen sananlasku

”Kulttuurien välisen vuorovaikutuksen suurin haaste ei ole vieraan kulttuurin tuntemus, vaan oman kulttuurin tuntemus ja sen vaikutuksen tiedostaminen omassa ajattelussa ja käyttäytymisessä.”

Nancy Adler

Lisätietoa

- Vigor- hanke esim. videot seksuaalioikeuksista ja tyttöjen ympärileikkauksesta. <https://vigorhanke.fi/tietoa/materiaalit/>
- Tasa-arvoa ja seksuaaliterveystietoa – ohjaajan opas. Väestöliitto. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/8c8e2f1e04a6f52135aa6fba5c562433/1584010769/application/pdf/5587151/tasa_arvoa_ja_seksuaaliterveystietoa_ohjaajan_opas.pdf
- MAUSTE- hanke. Työkaluja maahanmuuttajille ja maahanmuuttajien kanssa työskenteleville. Jamk. Materiaalia maahanmuuttoon, seksuaaliterveyteen ja turvataitoihin liittyen maahanmuuttajille ja heidän kanssaan työskenteleville ammattihenkilöille. <https://www.jamk.fi/fi/Tutkimus-ja-kehitys/projektit/mauste/materiaalia2/>
- THL monikulttuurisuus <https://verkkokoulut.thl.fi/web/monikulttuurisuus>
- Paloma-hankeen materiaalit antavat hyvät perustiedot pakolaistaustaisten asiakkaiden kohtaamiseen ja heidän hyvinvointinsa tukemiseen. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/paloma-koulutus>
- **Lastenkasvatukseen monikulttuurisille:**
- Kurssi uhmaiästä <https://www.hyvakysymys.fi/kurssi/uhmaika-tunteiden-hallinnan-harjoittelua/>
- Monikielisyydestä ja puheen kehityksestä (ainoastaan videot jaksossa 3 on eri kielillä, muut osat suomeksi) <https://www.hyvakysymys.fi/kurssi/monikielisuus-ja-puheen-kehitys/>